

Publicatie door Jelleke Tigelaar.

HET MYSTIEKE IN DE KUNST.

De hele maand oktober 2002 zijn de schilderijen van de Vlijmen woonachtige Chrisje van de Heyden-Ronde te zien in de toren van de abdij Mariënkroon.

Op de eerste expositiedag werd al gelijk een werk verkocht van Johannes met een boek, met als titel "In het begin was het woord".

De Brabantse schilderes is in haar werk op zoek naar het mysterie van het leven. Ze bestudeert daartoe de Middeleeuwen, de grote wereldgodsdiensten, filosofische stromingen en eigentijdse cultuur.

Haar werk lijkt realistisch, maar niets is zo als het zich op het eerste gezicht voordoet. Een korte peiling duidde erop dat op haar creaties heel verschillend wordt gereageerd. Mevrouw van der Heyden legt graag en enthousiast aan iedere bezoeker uit wat zij met haar schilderijen beoogt. Haar werk is doortrokken van religie in de ruimste zin van het woord. Haar engelen ogen streng en hooghartig. Een paar vrouwenportretten doen sterk aan iconen denken.

De kritiek die sommigen uiten is dat het "gewoon"platte plaatjes zijn. De afwezigheid van schaduwen en veelal van een betekenisvolle achtergrond suggereren inderdaad tweedimensionaliteit. Het verrassende en intrigerende is echter dat de diepte die de werken oproepen geen fysieke diepten zijn, maar innerlijke diepten. Ieder wezen dat van der Heyden schildert drukt een gemoedstemming uit. Zij bereikt dat met egaal gekleurde velden, die scherp afgebakend zijn. De kleuren zelf zou men "tussenkleuren" kunnen noemen. Ze zijn helder, vaak donker, maar nooit primair. De achtergrond doet niet terzake. Waar dat wel het geval is, maakt het werk een wat minder sterke, bijna gekunstelde indruk, zoals bijvoorbeeld bij "Het goede der aarde", waar men een vrouw bij een boomstruik ziet staan, even afgeleid door de "fotograaf" die om aandacht vroeg. Hoe minder de wezens van Van der Heyden met de gewone dagelijkse realiteit te maken hebben, hoe overtuigender ze overkomen. Nergens zijn overbodige toevoegingen te ontdekken. Een schilderes op zoek naar pure essentie.

Zoektocht

De vrouwen, want er is nauwelijks een man te bekennen, ogen verstild. Ze suggereren beweging, die even bevroren is, zonder nochtans verstart te geraken. De innerlijke wereld van de vrouwen wordt via de ogen en de houding weergegeven. Niet dat ze erop wachten om door ons beschouwd te worden, integendeel. Sommige vrouwen blikken ronduit onvriendelijk of zijn op zijn minst afwerend, alsof zij willen zeggen: "Bemoei je met je eigen zaken". Zij hebben ons niet nodig, die vrouwen; ze bieden elkáár troost, geborgenheid, zorg.

Hoe het allemaal is begonnen wil mevrouw van der Heyden iedere toehoorder graag uitleggen. Zonder haar uitleg met woorden onthult zij evenwel ook iets over haar motivatie met een schilderij, waarop een vrouw met een palet is afgebeeld. De vrouw kijkt langs ons heen naar iets wat haar buitengewoon lijkt te boeien. Het heet "Het onbekende". De vrouwen zijn lange slanke wezens, die meer geest dan lichaam lijken. Zou het om die reden zijn dat mannen bij Van der Heyden zo verveeld lijken te kijken? Als de mystiek even wordt losgelaten, komen er andere trekjes bij de kunstenaressen boven: Mahler, zelfbewust, minzaam hooghartig met stalen brilletje en knickerbocker hoog boven ons uittorend en een sardonische Dood, die meerijdt op het vierde paard in een werk genaamd "Apocalyps".

Authentiek

Het werk van Chrisje van der Heyden-Ronde wordt onrecht aangedaan met de kwalificatie “platte plaatjes” , maar men moet er moeite voor doen om binnen te dringen in de afgesloten vergeestelijkte wereld van veel van haar vrouwen.

Het zijn nu eenmaal geen vriendelijke, makkelijk toegankelijke, open vrouwen.

Maar wie de moeite doet, wordt erdoor gegrepen, bijvoorbeeld door de treurige ogen van de harmonicaspeelster, een werk dat compositorisch een juweeltje is. Wie iets zoekt om op te kauwen, wie de realiteit van alledag even wil ontstijgen en in contact wil komen met een onstoffelijke wereld, die desalniettemin heel herkenbaar schijnt, wacht in de abdijtoren een wellicht mystieke, maar absoluut indringende ervaring.